

Vse cenjene naročnike, ki so plačali samo za četrt leta naročnino za »Slovenskega Gospodarja«, prosimo, da isto zopet kmalu obnovijo, da ne bo treba prekiniti s pošiljanjem lista. Naročnina stane za četrt leta 8 Din, za pol leta 16 Din, za celo leto 32 Din.

Občni zbor Županske zveze v Mariboru bo v nedeljo, dne 27. t. m., ob 10. uri dopoldne v dvorani Zadrugne gospodarske banke v Mariboru, Aleksandrova cesta 6. — Dnevni red, kakor običajno.

Duhovniške izpremembe. G. Andrej Stakne, kaplan, je prestavljen iz Selnice ob Dravi na Prihovo; g. Ignacij Malej, kaplan, iz Vitanja v Jarenino; g. Anton Medved, provizor pri Sv. Marjeti ob Rimskih toplicah, za kaplana v Selnici ob Dravi; g. Jakob Bohak, kaplan, iz Jarenine, za provizorja k Sv. Marjeti pri Rimskih toplicah.

Zadruga čevljarjih mojstrov v Mariboru naznanja vsem svojim članom, da se vrši začetkom meseca aprila pomočniška preizkušnja za vajence. Prošnje za dopust k preizkušnji naj se vložijo do 31. t. m. na načelstvo zadruge v Mariboru, Orožnova ulica 6.

Težka avtomobilska nesreča. V ponedeljek okrog 11. ure dopoldne, se je pripetila na državni cesti na meji med mariborsko in krčevinsko občino, težka avtomobilska nesreča. Mariborski lastnik avtotaksa Ivan Čepel je vozil v Zgornjo Sv. Kungoto posestnika Ivana Feuchtingerja in njegovo ženo Marijo. Vozil je na pravilni desni strani ceste. Na ovinku pred gostilno Kramberger poleg vijadukta, ki pelje čez železnico, mu je pridrvel nasproti neki avto, ki je privozil iz Gradca. Med obema avtomobiloma se je nahajal kmetijski voz, kateremu sta se hotela avtomobila izogniti, zavila sta pa oba v isto smer ter trčila z vso močjo skupaj. Udarci je bil tako silen, da sta se razbila motorja na obeh avtomobilih. Človeških žrtev k sreči ni bilo, razven lahko ranjenega Feuchtingerja, njegove žene in soferja Čepela. Na mesto nesreče se je pripeljal takoj rešilni oddelek z dvema avtomobiloma, ki je ranjenca obvezal. Policija je uvedla preiskavo, da ugotovi, kdo je zakrivil celo nesrečo.

Velikonočne razglednice! Trgovci, naročite velikonočne razglednice pri tiskarni sv. Cirila v Mariboru! Za velikonočne praznike potrebujete gotovo dosti razglednic. Da ne pridete v zadrego, naročite si jih čimprej in pišite po nje: Tiskarni sv. Cirila v Mariboru, Koroška cesta 5.

Mrtvec v potoku. Dne 11. t. m. so našli v Žičah pri Konjicah v potoku Koprivnica truplo nepoznanega moškega, ki je ležalo v 15 cm globoki vodi. Mrtvec ni kazal prav nikakih znakov nasilja, ležal je pa v potoku približno 48 ur, predno so ga odkrili. Pri njem so našli 18 Din drobiža, pa nobenih drugih listin, po katerih bi bilo mogoče ugotoviti, kdo da je; tudi ljudje, ki so si ga ogledali, ga niso spoznali. Mogoče je, da je nepoznan utopljenec istoveten s F. Dramšenikom, kočarjem iz Spodnjega Doliča, ali pa z nekim Jurcem iz Soseske pri Vitanju, katera oba že dalje časa pogrešajo.

Novice od Sv. Barbare v Halozah. Umrl je g. Jožef Veit, posestnik, Brezovec št. 87, dne 6. t. m., v visoki starosti. Bil je oče uglednih sinov in iz ugledne hiše Polančkov. Zapušča več sinov, ki so člani izobraževalnega društva in odborniki, igralci, godci, fotografi, tesarji itd. in naročniki »Gospodarja« in »Slovenca«. Družini naše sožalje, rajnemu pa želimo večni mir in pokoj! — Umrla je tudi pridna hčerka Jožefa Žula v Paradižu, Marija Žula, mladenka, dne 16. t. m. v 22. letu za neizprosno morilko mladine: za jetiko. Bila je pridna in dobra mladenka, up svojih domačih. Da je bila pridna in priljubljena, je pokazal njen pogreb od hiše žalosti, ki se ga je udeležila velika množica od blizu in daleč. Pokojnica je bila v svoji bolezni dvakrat prevedena s sv. sakramenti in je umrla srečno potolažena, zapuščajoča žalujoče starše, brata in sestro. Pokojnica je bila ožja sorodnica predsednica Slov. katol. izobraževalnega društva tukaj g. Martina Korenjaka. Blaga Mica! Na svidenje nad zvezdami! Spoštovani hiši naše sožalje!

Bogastvo v petih jajcih. Malo čudno se glasi ta naslov, a je resničen. Dandanes je 40.000 dinarjev naravnost bo-

gastvo. Dobro. Do tega bogastva pa lahko prideš na ta način, da si kupiš srečke od loterije dijaškega zavoda »Martinišča« v Murski Soboti. Ena srečka stane le samo 5 Din. Torej ravno toliko, kolikor dobiš za 5 jajc. Poizvedi v župnišču, če še gospodje imajo kaj teh srečk, če ne, pa piši eno dopisnico na ravnateljstvo »Martinišča« v Mursko Sobotu v Prekmurje in dobiš zaželjene srečke. To pa čimprej, ker bo zbiranje kmalu.

Pojasnilo iz Ormoža. V »Slovenskem Gospodarju« z dne 10. marca t. l., št. 10, 4. stran, je bil objavljen iz Velike Nedelje članek pod naslovom: »Pozor vsi obrtniki, ki ste vključeni pri Skupni obrtni zadrugi v Veliki Nedelji itd. . .«, kateri ni povsem resničen. Dovolimo si v pojasnilo vsega sledeče kratko izjaviti: Mi nečemo razbijati kake kolektivne ali skupne obrtne zadruge. Naše prizadevanje gre za to, da si ustanovimo svojo lastno strokovno zadrugo za okraj Ormož. Krojači, šivilje in čevljarji, takojimovana oblačilna stroka, že ima svojo lastno zadrugo v Ormožu. Nadalje že imajo svojo zadrugo mlinarji, jo že imajo gostilničarji, jo imajo trgovci. Sodarje so izločili iz skupne obrtne zadruge in pridržali pod Maribor; istotako sedarje. In to se zna lahko tudi nam prigoditi. Zakaj tedaj ne bi skrbeli za to, da ne bi mi (kovači, ključarji, mizarji itd.) imeli svoje lastne strokovne »kovinsko-lesene« zadruge v Ormožu za okraj Ormož? Mi na noben način nečemo enega lepega dneva pripasti kam drugam, ker naše središče je v mestu Ormožu in v okraju Ormož je nas od te stroke dosti. Le za to skrbimo in na to delamo vsi, in tudi ne ti zadnji — pristasi Slovenske ljudske stranke! To v blagohotno pojasnilo na zgoraj omenjeni članek. — Več obrtnikov SLS stranke iz Ormoža.

Razne novice iz Šmartna ob Paki. Za častnega občana je imenoval tukajšnji občinski odbor g. Mihaela Plešnika, uglednega posestnika v Skornem. Dolgi 36 let je bil marljiv občinski odbornik in svetovalec, ud krajnega šolskega sveta in ubožnega zavoda. — Dva nova živinska sejma si je pridobila naša občina in sicer za 22. marec in 11. novem ber. Začnemo v jeseni na Martinovo. Ker je železniška postaja le 5 minut od sejmišča, bodo gotovo nove sejme radi obiskovali kupci in prodajalci. Razume se, da bo obenem tudi kramarski sejem. — Uradnik na tukajšnji železniški postaji g. Anton Lešnik je prestavljen v Grosuplje. Marsikomu je žal za njim, ker je rad šel na roko občinstvu. — Prosvedno društvo pridno rabi svoj novi skioptikon. Dvakrat so že bile predstave, enkrat za občinstvo, enkrat za šolarje, obakrat v nabitopolni sobi. Kakor čujemo, pripravljajo to društvo tudi romarski vlak na Brezje z izletom na Bled in v Vintgar. — Španska bolezen je nas sicer tudi obiskala, pa precej obzirno, sedaj že ponehuje. A čudno, da nikdo ne poroča o drugi zelo razširjeni bolezni, ki se imenuje »hmeljska mrzlica«. Povsod le hmelj in hmelj, tudi v krajih, kjer nimajo pojma o njem. Da bi le tudi kaj koristilo!

Umrl je v Šmihelu nad Mozirjem dne 8. t. m. vrl katoliški mož Pavel Acan, p. d. Ramšak, po kratki španski bolezni. Bil je komaj 60 let star, še krepek, neumorno delaven, večletni cerkveni ključar, občinski odbornik, oče farnih ubogih, sploh moder gospodar in velik dobrotnik celi okolici. Nihče ni mislil, da ga bomo tako naglo zgubili, najmanj pa domača hiša, kateri je zapustil zraven treh hčer še dva mladoletna sinova. Kako priljubljen je bil vsem sosedom, je pokazal njegov veličastni pogreb, pri katerem je bilo kljub prav slabemu vremenu nenavadno veliko žalostnih udeležencev. Bog mu daj obilo plačilo za vsa njegova dobra dela, vsem domačim pa obilo tolažbe nad tej neizmerni izgubi!

Ljubezenska žaloga. V soboto, dne 19. t. m., so prepeljali v celjsko javno bolnico smrtno ranjenega Franca Cilenška, posestnikovega sina iz Braslovč. Zdravnik je ugotovil na njem, da ima bodljaj z nožem naravnost v srce, vsled česar je vsako ozdravljenje izključeno. Pri zaslišanju je Cilenšek sprva zatrdil, da je dobil težko rano vprepiru od nekoga drugega, končno je pa le priznal, da se je rani sam z namenom, da bi prepričal svoje dekle, ki mu je postala nezvesta, o svoji ljubezni. Ostalo bo pač nepo-

jasnjeno, kako je končala ta njegova namera tako žalostno. Cilenšek je kmalu podlegel svoji rani ter so ga pokopali na braslovškem pokopališču.

Predzgodovinski človek v Postojnski jami. V jamah Postojnske jame do sedaj ni bilo nekakega sledu o naselbinah predzgodovinskega človeka, sličnih onim, ki so se ugotovile v raznih jamah južnozpadnega Krasa. Jama, najbližja Postojni, v kateri so se našli ostanki iz prazgodovinske dobe, se nahaja pri Razdrtem ob vnožju Nanosa, katero je raziskal leta 1899 g. Perko. Do zadnjega časa se je domnevalo, da v slavni Postojnski jami prazgodovinski človek ni iskal zavetja, čeprav so se v raznih presledkih našla okostja raznih predpotopnih živali. Da je mnogo pozneje človeška noga stopila v te podzemne prostore, nam pričajo le napisi in letnice od 1213 pa do 1800, ki se nahajajo na stenah stranske jame »starih imen«, ki se nahaja levo »velikega doma«. Toda zanimivo odkritje jamskega ravnatelja Perka, dovršeno po 20letnem trudu, dokazuje, da je v tem starem delu jame bival človek že v prazgodovinski dobi. Skoraj popolnoma pokriti po apnencu so se namreč zdaj našli razni deli človeškega okostja: črepi, prsnega koša, posebno pa dobro ohranjena čeljust s popolnim zobovjem. Okostja so tri: dveh odraslih in otroka. Čeprav so okostja skoraj popolnoma pokrita z apnencem, bi bilo težko določiti njihovo starost, ko bi se ne bile našle ravno tam čepinje prazgodovinske lončene posode. Da je posoda iz prazgodovinskih časov, nam dokazujejo okrasni: vdolbene vodoravne in navpične črte. Ostaja le vprašanje, iz katere prazgodovinske dobe je posoda in okostje, kar pa je težko dognati iz drobec, ki so se našli.

Cigareta povzročila smrt. Od 17. na 18. t. m. je prenočil v Lovrenčičevi gostilni v Sodražici na Kranjskem sedlar Anton Knol. Ker zjutraj ni vstal, je šel gostilničar gledat, kaj je z njim. Ker so bila vrata zaklenjena, je odprl okno in začutil močen duh po dimu. Zlezal je skozi okno v sobo in našel Knola mrtvega na postelji. Tla so bila na dveh krajih ožgana in tudi odeja je bila sežgana. Dognalo se je, da je Knol v postelji kadil cigareto in gotovo med tem zaspal, nakar se je vnela odeja in Knol se je zadušil. Sreča za gostilničarja (kateremu je ogenj napravil 5000 D škode) je, da se ogenj ni razširil, ker je v bližini spalnice acetilenska naprava in lahko bi bila postala eksplozija, usodna ne samo za g. Lovrenčiča, ampak tudi za celo okolico. Ta slučaj nam zopet kaže, kako nevarno je v postelji kaditi ali goreče cigarete stran metati.

Nov vozni red. V prometnem ministrstvu je sestavljena posebna komisija, kateri je poverjena naloga, da izdela nov vozni red na državnih železnicah. Novi vozni red stopi v veljavo dne 1. junija t. l.

Roparski morilec, ki je pojedel tekom šestih let 50 mrjasev in 200 jelenov. Iz Varšave poročajo: V starih gozdovih pri Bialistoku se je skrival že šest let lopov, ki ima na vesti preko 40 roparskih umorov in še več drugih deliktov. Te dni je izsledila lopova končno orožniška patrulja, ki ga je po daljšem boju, tekom katerega je odlal zločinec več revolverjskih strelcev, ukrotila in aretirala. Pri zaslišanju je izjavil, da je pojedel v gozdu tekom šest let 50 mrjasev in 200 jelenov.

Zlato uro v »Zlatorog«-milo. Pri trgovcu Ivanu Traumu na Ptujski gori je dobil J. Kacijan iz Vabče vasi zlato uro, ko je kupil »Zlatorog«-milo. Poslužite se in kupujte le to milo!

Za razvedrilo.

Uganke za današnji čas: Katera hiša je še vedno davka prosta? (Rešitev v prihodnji številki.) Kaj nikoli ne je in je vendar sito? (Rešitev v prihodnji številki.) Uganki si zapomnite, če bomo prinesli pravilno rešitev!

Vprašanje brez odgovora. Janezek je gledal svate, posebno ženina in nevesto, ko so šli v cerkev, pa je vprašal mater: »Mati, zakaj pa je nevesta pri poroki belo oblečena?« — Mati mu je razložila: »Zato, ker je vesela!« — Janezek pa je čez nekaj časa vprašal: »Mati, zakaj pa je po-

Naša društva.

MLADINSKI DOM ZA OSIROTELO MOŠKO MLADINO V MARIBORU.

Vsa večja mesta imajo posebne domove, v katerih se vzgojuje in izobražuje za bodoče življenje osirotela mladina in vajenci delavskih slojev. Tako so se tudi v Mariboru, v največjem mestu Spodnje Štajerske, združili odkritosrčni in nesebični mladinsko ljubi, da hočejo s prostovoljnimi prispevki iz cele dežele sezidati taki dom za sirote in za vse vajence in pomočnike vseh različnih obrti. To veliko podjetje prga iskreno pozdravlja naš višji pastir ter ga najtopleje priporoča z naslednjimi besedami, ki jih je napisal v nabiralno knjigo: »Kaj naj napišem na čelo tej knjižici? Rad bi veliko napisal, da bi Vas užgal s svetim ognjem v prilog mladini, ki se tako rada imenuje naša bodočnost, naše veselje, naša nada. Da, mladine naše je bodočnost. Kakor bo vzgojena, tako bo živela. Ali Bogu v čast, ali družbi v kvar in narodu v pogubo. Z veseljem moramo torej pozdravljati lepo misel, da se osnuje v naši prestolici zavod za osirotelo mladino, prav za tiste, ki naše pomoči najbolj potrebujejo. Sirota, zapuščen, brez matere, brez očeta, brez doma, brez pomoči — prijatelji, kdo bi se ne zavzel za te najbolj revne med revnimi? Gospod Jezus nas tako milo vabi, naj bi se teh malih, zapuščenih, osirotelih spominjali, rekoč: Karkoli ste storili kateremu teh malih, ki v me verujejo, ste meni storili. — Predragi! Kdo bi si upal Jezusu kaj odreči! Ne odrecite torej pomoči njim, ki Vas prosijo v Jezusovem imenu! — Potreben je v našem mestu tak zavod. Kolikor je meni znano, še nobenega nimamo. In vendar ga tako nujno potrebujemo. Strnimo se torej vsi v ta lepi namen! Vsak po svojih močeh prispevaj, kolikor more! Tudi vinar uboge sirote ne bo brez priznanja, brez plačila. Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača. Vsem Vam, ki boste pomagali graditi ta dom osirotelih, po širni naši lepi vladikovini, pošiljam očetovski pozdrav in nadpastirski blagoslov!«

Kaj ne, kako lepe in spodbudne besede našega nadpastirja! Tudi odbor stavbenega društva mladinskega do-

ma se pridruži tej prošnji ter uljudno prosi vso našo zavedno in za vse dobro navdušeno ljudstvo, da ne odreče našemu požrtvovalnemu nabiralcu Ploju Antonu mlodara! Pristopite k stavbenemu društvu kot člani z 10 D na leto; kdor pa te svote ne zmore, pa naj daruje poljuben dar, ki se bo tudi hvaležno sprejel z »Bog plačaj in Marija!« — Odbor.

Katoliška Omladina v Mariboru hoče v prihodnje največjo pozornost obračati na rokodelske vajence, ker se v mestu ustanavljajo popolnoma nepotrebna društva, ki hočejo mladino odtrgati od vere in verskega življenja, kakoršnih imamo že več. Zato obvešča odbor omladinskega društva vse starše, ki želijo svoje lante dati v pouk, da se naj obrnejo na odbor, ki bo po mogočnosti takoj preskrbel dobro stanovanje in poštenega mojstra. Tako obvarujemo mladino pred tolikim mestnim zapeljevanjem ter jih skupno vzgojimo v dobre katoliške pomočnike. Poslužite se te lepe ugodnosti! — Odbor.

Obvestilo vsem podeželskim društvom! Ker se je že zdaj toliko prosilcev obrnilo na odbor Katoliške Omladine s prošnjo za godbo, da smo že več kot za en mesec oddani, prosimo vsa društva, ki reflektirajo na omladinsko godbo pri svojih prireditvah, da naj se v kratkem času odločijo za dan in mesec prireditve ter nam to nemudoma sporočijo. Društvo bo lahko vsem prosilcem ugodilo, posebno še zdaj, ko razpolaga z dvojno godbo po 25 mož in sicer pod takimi ugodnimi pogoji, ki bodo sprejemljivi tudi vsakemu najrevnejšemu društvu.

Gor. Sv. Kungota. Na Jožefovo se je v Gor. Sv. Kungoti pri popoldanski predstavi v šoli nabrala silno velika množica občinstva; veliko jih je bilo iz St. Jurja, Svecine in Spod. Sv. Kungote. Igralke so žele buren aplavz in pohvalo. Res, Ljudmila je pokazala pravo ljubezen do svoje božne matere. Ko se je žrtvovala za svojo mater, pripravljena vse darovati, vse pretrpeti, da le zlata mama ozdravi. Igra kaže tri lepe lastnosti, in sicer: ljubezen do Marije, ljubezen do našega milega slovenskega naroda ter končno veliko zaupanje do nebeske matere. O ko bi naša mladina hotela posnemati dobro Ljudmilo v ljubezni do Marije, in koliko jih je, ki svojih staršev ne spoštujejo ter se za njih ne žrtvujejo, kot se je žrtvovala dobra Ljudmila. Vse drugače bi

izgledalo v naših krajih, ko bi mladenke posnemale Ljudmilo tudi v ljubezni do domače grude, do kraja, kjer nam je zibelka tekla; a žalibog, koliko se jih odčlani, zapustijo svoje domače kraje, ter le v mesta, kjer se jih veliko moralno pogubi. To je igra za našo mladino. Na koncu je bila krasna, poudčna enodejanka »Dva prepirljiva soseda«, kjer so mladeniči imenitno rešili svoje vloge; pač res, prekrasen nauk za naše ljudstvo, naj bi se prepirljivi sosedi doma spravili, ne pa da za vsako malenkost gredu na sodnijo, ter se večkrat tožijo, da gre hiša na boben; igra nam je pa lepo pokazala: »boljša je kratka sprava, kot dolga pravda«.

Sv. Benedikt v Slov. goricah. Ali že veste, kaj bo v nedeljo, dne 27. marca? Še ne! To ste čudni ljudje! Naša orlovska mladina priredi namreč ob 3. uri popoldne v Društvenem domu telovadno akademijo, da pokaže na ta način sadove svojega dela in truda čez zimo. Na sporedu je petje moškega zbora, deklamacije, govor, telovadne točke članov, članic in obojega naraščaja. Na akademijo pride tudi najmlajši in najmanjši general Jugoslavije s svojo armado. — Prijatelji orlovstva vabljeni, zlasti pa naši starši. Bog živi! — Odbor.

Ljudski oder Središče opozarja vse zanimance »Pasijona«, da si pravočasno preskrbijo vstopnice, ker za predstave je veliko zanimanja. Igra se: 27. marca in 3. aprila, ob 7. uri zvečer, 10. in 18. aprila, ob 3. uri popoldne. Na svidenje!

Ponikva. Dne 19. marca je priredila mladina tukajšnjega prosvetnega društva svojim roditeljem »Očetovsko-materinski dan« z zelo pestrim vzporedom: deklamacijami, petjem, govorom in kratkimi prizori. Res je bilo treba za to žrtvovati marsikatero urico, a naša dobra mladina je rekla, da si starši zaslužijo še veliko več. Vsa čast našim igralkam, ki so svoje vloge brez izjeme dobro rešile, saj so s svojimi nastopi ganile navzoče do solz. Najlepša hvala pa tudi našim pevcom in pevkam, ki so nam zapeli par lepih pesmic. Vsi so rekli, da je bilo prav lepo, samo malo pretesno je bilo. A mi se moramo zaenkrat potolažiti s tem, da je tudi naše društvo deležno stanovanjske bede današnjih dni in si pomaga, kakor je pač mogoče. Sicer je pa to, da je že po par prireditvah postal prostor premajhen, najlepši dokaz, da imajo naši ljudje smisel za pošteno zabavo in da še živi pri nas Slomškov duh, ki je hotel ljudem poskrbeti pošteno veselje z dobro duševno hrano. Vsem pa bodi povedano v zadoščenje, da bo prihodnja prireditve na prostem, kjer bomo imeli vsi dovolj prostora, a tudi smeja in poštene zabave ne bo manjkalo. Mladini pa, ki sodeluje, velja: Kakor si začela, tako tudi nadaljuj. Res je, da je treba žrtvovati mnogo časa, a urice, ki jih doživljaš pri tem svojem delu, bodo najlepše tvojeje življenja.

tem ženin črno oblečen? — Na to vprašanje ni dobil odgovora. (Takih le »modrih« najdemo v več sto primerih v knjigi: »Iz otroških ust«, ki stane le 8 Din in se naroča v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.)

Kandidatura za poslanca. A.: »Veš kaj bi jaz najraje bil?« — B.: »Kaj?« — A.: »Najraje bi na smrtni postelji bil kandidat za poslanca.« — B.: »Zakaj pa to?« — A.: »Tedad bi mi vse nasprotno škrinjice dobro vest izprašale in bi se lahko čisto spovedal in dobro na smrt pripravil.«

To je pravi tat! Na Dunaju so iznašli imeniten stroj, ki zna: čudo, da vsakega tatu zagradi in vjame. Ko pa so stroj postavili, da bi vršil svoj posel, se je zgodilo pa drugo čudo: prišel je Čeh, pa je stroj ukradel!

Književnost

Preč. gg. katehetom! Zdej, ko se povsod začno šolske maše, je prav, če se vpelje povsod enotne in skupne molitve. Dober molitvenik je najboljše učna knjiga molitve. Zato priporočamo preč. gg. katehetom »Molitve za šolsko mladino«, ki so povzete iz Prijakovega molitvenika. Vse najpotrebnejše je v teh molitvenikih. Cena je za broširani izvod Din 1.25, trdo vezan Din 4.50. Ako otroci sami ne morejo knjižice nabaviti, naj prispevajo krajni šolski svet, ki prispevajo tudi za druge učne knjige. »Molitve za šolsko mladino« se naročijo v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Najlepša pisanka — dobra knjiga! V knjigarni tiskarne sv. Cirila v Mariboru dobite najlepšo velikonočno darila. Kdor daruje dobro knjigo, ta da najlepšo pisanko. Zato že kar kmalu naročite kako knjigo, Velika noč je blizu. Pišite na naslov: Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, Koroška cesta 5.

Smarnice za leto 1927. Maj se bliža in Slovenci bomo zopet obhajali šmarnično pobožnost. Letos nam je napisal »Smarnice« g. dr. Fr. Krulje, dekan v Laškem. Te »Smarnice« nas vodijo v šolo čednosti, k majniški kraljici. Ker je knjiga pomembna in uporabna ne le za majnik, ampak splošno za nabožno čitanje, je prav, če se kar najbolj razširi med ljudstvom. Naklada je majhna, naročite čimprej! Knjiga stane vezana 20 Din. Naroča se pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru, Koroška cesta 5.

Alkoholno vprašanje je pri nas pravzaprav še nereseno vprašanje. Je pa tako važno, da se ga je treba lotiti z vso vnetostjo. Toda, kako? Ker nekateri mislijo, da je to vprašanje namenjeno proti vinogradništvu, je ta predsedek treba še posebej zavrniti. Alkoholno vprašanje je vprašanje zdravja in moči našega naroda. Vsak vzgojitelj, vsaka šola, vsako društvo, tudi vsaka cerkev naj ima knjigo »Alkoholno vprašanje« na razpolago. Spisal jo je Ant. Mrkun in zbral v njej v posameznih poglavjih toliko snovi, da je to vprašanje od vseh strani in za vse slučaje rešeno. Knjiga stane kljub obsežnosti 160 strani le 28 Din in se naroča pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Gospodarstvo.

VINARSKO DRUŠTVO IN »NAŠA GORICA« V MARIBORU.

(Kmetovalcem, kmetijskim strokovnjakom in prijateljem kmetijstva.)

Pripravljalni odbor za ustanovitev prepotrebne Vinarskega društva v Mariboru (za Mariborsko in Ljubljansko oblast) pospešuje in zaključuje svoje delo: 2. aprila (sobota) bo Vinarsko društvo v Mariboru ustanovljeno, a že v maju bo izšla prva številka ilustrovanega mesečnega glasila »Naša Gorica«. Kakor vinarstvo čisto samo za sebe nikjer ne obstoja, niti ne more obstojati, marveč tvori le del naše kmetijske produkcije, tako bo tudi »Naša Gorica« obravnavala vse kmetijske panoge in druge gospodarske stroke, ki so med seboj in z vinarstvom ter s kletarstvom, odnosno s celokupno vinskih obrtjo v tesni ali sploh v kakršnikoli zvezi, kakor so n. pr.: vinarstvo s kletarstvom, sadjarstvo z uporabo sadja, vinska in sadna trgovina z gostilničarstvom, živinoreja z mlekarstvom in živinovodstvom, travništvo s pašništvom, poljedelstvo, vrtnarstvo, kmetijske melioracije in operacije, gozdna kultura, zakonodaja, kmetijsko gospodarstvo in računovodstvo, združništvo in kmetijske organizacije sploh, kmetijsko šolstvo, gospodinjstvo, higijena kmetijske hiše, kmetijska statistika, meteorološka opazovanja itd. Temeljito in ne na zadnjem mestu se bodo obravnavala vprašanja o hmeljarstvu, za katero je pri nas deloma že vse preveč zanimanja, da se to — poleg vinogradništva — najintenzivnejšo »kmetijsko kulturo« skuša ohraniti na sigurni podlagi in v okvirju, katerega ji prirodni pogoji določajo. Dajali se bodo društvenikom in naročnikom v »Naši Gorici« odgovori na pismena vprašanja in drugo. Kakor Vinarsko društvo, tako bo tudi »Naša Gorica« samo gospodarski, strokovni, stanovski glasnik kmetovalca, ki jo bo dobival za neznatno društveno letno članarino do nadaljnjega samo po 20 Din zastoj. (Izven Slovenije znaša naročnina 40 Din, cena za posamezno številko pa povsod 4 Din.)

Na splošno željo in na podlagi enodušnega sklepa pripravljalnega odbora prevzamem uredništvo in upravništvo »Naše Gorice«, tedaj poleg svoje zelo odgovorne glavne službe veliko težavnega dela, kateremu se pa hočem posvetiti z vsemi svojimi skromnimi močmi v trdni nadi, da me bodo pri tem vsi napredni kmetovalci in za dobro stvar vneti kmetijski strokovnjaki, moji tovariši, ter pravi prijatelji našega kmetijstva vobče, izdatno podpirali, za kar jih tem potom tudi v imenu dobre stvari prosim.

Z ozirom na potrebe posameznih kmetijskih panog se ustanovi poseben strokovni svet kot posvetovalni organ uredništva, ki bo najsigurnejše jamstvo, da nam bo »Naša Gorica« nudila več, nego nam more vnaprej obetati. Eden glavnih pogojev za to pa je, da kmetovalci, kmetijski strokovnjaki in prijatelji kmetijstva že kar zdaj začnejo pošiljati prispevke za list, ki bo tako hkrati tudi njihov glasnik.

Za sodelovanje so predvideni razmeroma lepi honorarji po načelu: kakoršno delo — takšno plačilo.

Maribor, vinarska šola, dne 15. marca 1927.

Andrej Zmave.

LICENCOWANJE BIKOV.

Srez Maribor desni breg.

I. Dne 16. maja 1927, ob 9. uri popoldne, v Mariboru, Magdalensko predmestje pri gostilni Počivalnik na Tržaški cesti za občine: Bistrica pri Limbušu, Limbuš, Pekre, Radvanje, Razvanje, Studenci, Tezno, Vrhov dol, Dolgoše, Sv. Miklavž, Pobrežje in Zrkovce.

II. Dne 16. maja 1927, ob 2. uri popoldne v Slivnici pri gostilni Lesjak za občine: Bohova, Fram, Spodnje Hoče, Loka, Morje, Orehova vas, Rogoza, Skoke, Slivnica, Gorica, Ješenca, Sv. Marjeta na D. p., Podova, Rače, Zg. Hoče, Pivola, Pohorje in Ranče.

III. Dne 19. maja 1927, ob 8. uri zjutraj v Sv. Lovrencu na Pohorju pri gostilni Koder za občine: Činžat, Kumen, Lehen pri Ribnici, Sv. Lovrenc na Pohorju, Radeč breg in Recenjaki.

IV. Dne 19. maja 1927 ob 2. uri popoldne v Rušah pri gostilni Josipa Mule za občine: Bistrica pri Rušah, Ruše, Lobnica in Smolnik.

K licencovanju so pripuščene sledeče pasme: marijadvorska, pingavska, pomurska, muricodolska in pasma pisane planinske živine.

Kot premije za licencovane bike so dovoljene od okr. zastopa Maribor: dvoje prvih nagrad po 500 Din, troje drugih nagrad po 400 Din in petero tretjih nagrad po 300 D, skupaj 3700 Din.

Pripominja se, da bodo premovani predvsem biki marijadvorske pasme in da je obvezen prigon vseh bikov, ki služijo za splošno plemensko uporabo in ki so stari nad 15 mesecev. Proti lastnikom nelicencovanih zakotnih bikov se bo postopalo z vso strogostjo.

Srez Maribor levi breg.

I. Dne 2. maja 1927, ob 8. uri zjutraj, v St. Ilju v Slov. gor. pri gostilni »Kolodvor« (Dimnik) za občine: Jarenina, Kaniza, Polička vas, Vukovski dol, Zgornji Jakobski dol, Ploderšnica, Ceršak, Cirknica, St. Ilj v Slov. gor., Selnica ob Muri, Sladki vrh.

II. Dne 2. maja 1927, ob 11. uri popoldne v Pesnici pri gostilni Kerenčič za občine: Dragučova, Grušova, Vosek, Smarjeta ob Pesnici, Pesniški dvor, Spodnji Jakobski dol, Dobrenje, Gradiška, Na Ranci.

III. Dne 2. maja 1927, ob 2. uri popoldne v Zgornji Sv. Kungoti pri gostilni Senekovič za občine: Zgornja Sv. Kungota, Sv. Jurij ob Pesnici, Plač, Slatinski dol, Vrtiče, Špičnik, Svečina.

IV. Dne 3. maja 1927, ob 8. uri zjutraj v Mariboru na živinskem trgu pri mestni klavnicni za občine: Bresternica, Jelovec, Kamnica, Sv. Križ, Rošpoh, Krčevina, Lajtersberg, Sv. Peter, mesto Maribor, Oiglenca, Zgornji Duplek, Spodnji Duplek, Sv. Martin pri Vurbergu.

V. Dne 3. maja 1927, ob treh popoldne v Selnici ob Dravi pri gostilni Hernah za občine: Boč, Gradišče, Janževa gora, Selnica ob Dravi, Slemen.

K licenciranju so pripuščene sledeče pasme: marijadvorska, pingavska, pomurska, muricodolska, pasma pisane planinske živine, v nekaterih župah pa samo marijadvorska pasma.

Kot premije za licencovane bike so dovoljene od okr. zastopa Maribor: dvoje prvih nagrad po 500 Din, četvero drugih nagrad po 400 Din in šestoro tretjih nagrad po 300 Din, skupaj 4400 Din.

Pripominja se, da bodo premovani pred vsem biki marijadvorske pasme in da je obvezen prigon vseh bikov, ki služijo za splošno plemensko uporabo in ki so stari nad 15 mesecev.

Posestnikom občine Sv. Križ je dano na prosto, da si priženejo svoje bike k licencovanju v Maribor, Zgornjo Sv. Kungoto ali v Selnico ob Dravi.

KALENJE SEMENA.

Prvi pojav življenja poljedelskih rastlin je pri rastlinah, katere razmnožujemo s semenom, vzkaljenje, razvoj mlade rastlinice iz semena. V tej dobi se rastlinica prehranjuje drugače kot pozneje, ko je že zelena. Prehranjuje se na sličen način, kot žival in nezelenne rastlinice (glive), to je, ona živi od izdelane organske hrane, ki je natovorjena v semenu. Dokler kali, ne prejema od zunaj hrane, šele ko zeleni, tedaj prične prejemati hrano iz zemlje in iz zraka. To pa traja vseeno nekaj časa, vso to dobo pa mora izhajati z organskimi in rudninskimi snovmi, katere je zoreča rastlina, ko je izdelovala in polnila seme, odlagala v istem. Te snovi so škrob, olje, tudi sladkor in beljakovina. Služijo te snovi za tvorbo novih rastlinskih delov (organov) kaleče rastlinice in za dobavljanje kaleči rastlinici potrebne moči, da ona mora obavljati svoje življenske naloge in se razvijati. Čimbolj je razvito seme in obilnejše založeno s to prvo rastlinsko hrano, tem močnejši, krepkejši in hitrejši porast in razvoj mlade rastlinice. Krepeke rastlinice strni, ki se lepo razvijajo in vzbujajo veselje da le seme, ki je polno, obilno razvito.

Poleg te prve v semenu naložene hrane pa rabi mlada klica za uspešno kaljenje še naslednje snovi: vlago, zračni kisik, poleg tega pa mora biti toplota zemlje in zraka primerna.

Brez vlage seme ne more vzkaliti. Voda je kalečemu semenu neobhodno potrebna, ker služi kot topilo hranilnih snovi v semenu. Te snovi raztopi, v kolikor so one topljive, kar pa ni takoj topljivo, se pa pod vplivom vode in razvijajočih se fermentov preoblikuje v raztopljeno hrano. Te raztopljene, oziroma preoblikovane snovi prenese sedaj voda tja, kjer so potrebne, to je k kalčku. Nadalje služi voda mladi, razvijajoči se rastlini za to, da jo napne ter jo s tem napravi čvrsto.

Druga za kaljenje neobhodno potrebna snov je v zraku se nahajajoči plin kisik. Do kalečega semena mora dohajati zrak neprestano. Čim bolj neovirano dohaja zrak, tem živahnejše je kaljenje. Zato ni pravilno, ako se pri sejanju spravlja seme pregloboko v zemljo, ker se v tem slučaju zavlačuje kaljenje, rast mladih rastlin se zelo ovira. Zračni kisik prodre skozi lupino semena ter oksida (oksidira) nekoliko organsko snov v semenu in jo preoblikuje. Brez zračnega kisika ni kaljenja, da pa more do kalečega semena v pravi izmeri tudi vlaga, se mora pri globokosti sejanja to vpoštevati, tako da se seje v težki zemlji in pri

vlažnem vremenu plitvo, pri suhem vremenu in na lahki propustni zemlji pa nekoliko globlje. Plitveje se mora sejati ravnotako, čim je seme drobnejše.

Brez primerne toplote se tudi ne more vršiti kaljenje. Potrebna je primerna toplota, da se v semenu preoblikujejo razne snovi, da se obudi speča življenska moč v semenu. Toplota mora pa biti ne prenizka, ne previsoka, ker drugače vseeno ne začne kaljenje, pa tudi če ne pomanjkuje vlage in zraka. Za vsako vrsto semena je za kaljenje potrebna gotova najnižja toplota, ravnotako imamo za vsako seme posebno mejo najvišje toplote, pri kateri se kali, in pa najugodnejšo stopnjo toplote, pri kateri se vrši kaljenje najugodnejše. Tako je za žita najnižja toplota za kaljenje: za rž 1.2°C, za pšenico in ječmen 3—4°C, oves 4—5°C, koruza 8—10°C, grah in grašica 1—2°C, fižol 10°C, lan 2—3°C, deteljo, lucerno 1°C. Najugodnejša toplota za rž, pšenico, oves in lan je 25°C, za ječmen 20°C, grah, grašico, deteljo, lucerno 30°C, za fižol 32°C, koruza 32—35°C. Kaljenje pa preneha, ako se dvigne toplota pri ječmenu, ovsu, lanu, rži, pšenici nad 30°C, grahu, grašici nad 35°C, fižolu, detelji, lucerni nad 37°C, koruzi nad 40°C. Svetloba pri kaljenju ni neobhodno potrebna, semena kalijo tudi v temi, ker še nimajo zelenih delov, ki bi rabili svetlobo.

SESTAVA KMETIJSKIH RASTLIN.

Pridelovalca rastlin, ki so toliko važnosti za prehrano ljudstva, kot ravnotako za prehranjenost živine, kmetovalca, bo gotovo zanimalo, iz česa so rastline, s katerimi ima neprestano opraviti, sestavljene. Ni pa tu merodajno samo poznavanje sestavin rastline v ta namen samo, ker je stvar sama po sebi zelo zanimiva, veliko večje važnosti je spoznavanje sestava kmetijskih rastlin kmetovalcu radi tega, da vidi iz sestava, kaj in katere snovi rabi rastlina za svoj razvoj, svoj porast in za proizvajanje rastlinskih snovi. Ako hočemo vedeti, katere so te snovi, ki jih rabi rastlina, ki ji služijo za prehrano, moramo dognati, iz kakih snovi je rastlina sestavljena. Poleg tega je nam potrebno, da znamo vsaj v osnovi način, kako rastlina preoblikuje razne snovi, iz njih dela druge, kak je potek nje začetka življenja, nje razvoj, nje uspevanje, nje proizvajanje za nas uporabnih snovi, kateri so činitelji, ki vplivajo ugodno ali pa neugodno na rastlinski razvoj in proizvajanje.

Rastlina sama je v stanju, da s pomočjo svoje življenske moči preoblikuje razne snovi, ki jih sprejme v svoje telo. Žival, ki se hrani od rastlinske hrane, v svojem telesu presnavlja te rastlinske snovi v tem smislu, da jih bolj razkaja, iz sestavljenih snovi izidejo enostavnejše. Rastlina pa iz enostavnih snovi gradijo sestavljene snovi v taki obliki, da so iste uporabljive za prehrano živalskega telesa, kakor tudi za prehrano ljudstva. Iz mineralnih snovi sestavi rastlina organske snovi. Rastlinsko telo se da pa primerjati s tvornico, v kateri se mineralne snovi (rudninske snovi), ki niso naravnost uporabljive za prehrano ljudi in živali, kot nekatere surovine predelujejo v porabne snovi (rastlinski izdelki). Kakor mora imeti vsaka tvornica na razpolago dovolj surovin za uspešno delo, ravnotako mora imeti rastlina na razpolago gotove snovi in sicer take, ki ji služijo kot hrana, da zamore živeti in uspevati ter proizvajati.

Snovi, katere rabi rastlina za svojo hrano in proizvajanje, mora dobiti rastlina iz njene okolice, to je iz zraka in iz zemlje. Ako hočemo zvedeti, katere so te snovi, ki jih rabi rastlina za svojo prehrano, si moramo pogledati pred vsem, iz kakih snovi je sestavljena rastlina, ker iz snovi, ki so rastlini potrebne, si ista zgradi tudi svoje telo. Zato je za kmetovalca, kateremu gre zato, da ima kolikor mogoče veliko koristi od svojih negovank, važno, da se seznaní s temi snovmi, katere izdružuje rastlina, in s snovmi, ki jih rastlina potrebuje za svoje delo; ker potem mu bo lahko dala rastlinam one snovi s pravim razumevanjem na razpolago, katere rastlina ravno rabi.

Ako izrujemo kako rastlino iz zemlje ter jo posušimo, tedaj se močno usuši, ker izide iz nje voda. Rastlina zgubi na teži 60—80%, toliko je vsebovala vode. To vodo je prešla rastlina tekom nje rasti iz zemlje vase; voda vrši v rastlini razne naloge ter je tej za uspevanje neobhodno potrebna.

Kar ostane od rastline, ko je vlaga iz nje popolnoma izhlapela, je takozvana rastlinska »suha snov«. Ta snov pa ni enotna, ako se zažge, ona zgori, del te snovi izpuhti v zrak kot dim, ostane pa nezgorljivi pepel. Suha snov se loči torej v zgorljivi in nezgorljivi del.

Znanost je z mnogobrojnimi poskusi raziskovala zgorljivi in nezgorljivi del suhe snovi ter dognala, da sestoji iz mnogobrojnih sestavin in spojin, te spojin je razkrojila in razstavila na njih prvine ter našla v suhi snovi raznih rastlin vedno navzoče prvine: ogljik, vodik, kisik, žveplo, fosfor, dušik, kalij, apnik, magnezij in železo. Pri nekaterih rastlinah je našla še par drugih prvin, kot klor, natrij, kremik, vendar preje omenjene prvine (po številu 10) je našla vedno prisotne. Spojin te desetih prvin rabi neobhodno rastlina za svoj razvoj in uspevanje.

V zgorljivem delu se je našlo spojin prvin ogljik, vodik, kisik, žveplo, fosfor, dušik in sicer so to raznovrstne organske spojin, ki vsebujejo vse ogljik, medsebojno se pa dele v take spojin, v katerih ni dušika, to so brezdušične organske spojin, in pa v one, ki poleg drugih prvin vsebujejo tudi dušik — dušične organske spojin. Razne te spojin so izdelki rastlinskega proizvajanja.

Izmed brezdušičnatih organskih spojin se je našlo v suhi snovi raznih rastlin razne sladkorje, kot grozdni, sadni in trsni sladkor; staničnino ali celulozo, nadalje lesno snov, plutovino, rastlinsko sluz, škrob, rastlinska olja, razne rastlinske kisline, dišeča olja, smola, barvila itd. itd. Vse te spojin sestojijo v glavnem iz ogljika, vodika in kisika.

Med dušičnatimi organskimi spojinami, ki so sestavljene iz ogljika, vodika, kisika, dušika, žvepla, nekatere tudi poleg tega iz fosforja, se je našlo zelo važne beljakovine raznih vrst, kot beljak, albumin, legumin, fibrin ter druge, ter beljakovinam sorodne snovi amidi. Od drugih snovi te skupine se je našlo zakvasce ali fermente, organske osnove, barvila, vitamine in še druge spojin.